

УДК 377.3:37.014.5(477)

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi61.709>Самборський С. І.,
orcid.org/0009-0004-5854-1923

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено теоретико-аналітичне обґрунтування трансформації педагогічних коледжів України в умовах модернізації професійної освіти та імплементації положень Закону України «Про професійну освіту» (2025). Актуальність дослідження зумовлена структурними змінами в системі професійної освіти, інтеграцією фахової передвищої освіти до моделі навчання впродовж життя та потребою забезпечення якості підготовки педагогічних кадрів у кризових соціально-економічних умовах. На основі аналізу нормативно-правових актів і сучасних наукових підходів визначено ключові напрямки інституційної трансформації педагогічних коледжів: переорієнтацію освітніх програм на компетентнісну модель, розвиток дуальної форми здобуття освіти, упровадження мікрокваліфікацій, цифрову модернізацію освітнього середовища та розбудову внутрішніх систем забезпечення якості. Окреслено вплив воєнного стану, демографічних змін і ресурсних обмежень на функціонування закладів, а також проаналізовано ризики, пов'язані з оптимізацією мережі, кадровими втратами та уніфікацією змісту підготовки. Обґрунтовано потребу розвитку партнерських моделей взаємодії з роботодавцями й територіальними громадами, посилення професійного розвитку педагогічних працівників і формування цифрової компетентності як чинника підвищення конкурентоспроможності закладів. Зроблено висновок, що ефективна трансформація педагогічних коледжів потребує системного оновлення змісту освіти, стратегічного управління ризиками та збереження регіональної доступності підготовки педагогічних кадрів. Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричним оцінюванням результативності дуальної та гібридної моделей навчання й прогнозуванням розвитку мережі педагогічних коледжів в умовах демографічних змін.

Ключові слова: педагогічні коледжі, професійна освіта, фахова передвища освіта, модернізація освіти, інституційна трансформація, дуальна форма навчання, безперервний професійний розвиток, компетентнісна модель, забезпечення якості освіти, цифрова трансформація.

Постановлення проблеми. Педагогічні коледжі України посідають важливе місце в системі професійної освіти, забезпечуючи підготовку педагогічних кадрів для дошкільної, початкової та базової середньої ланок освітньої системи. В умовах модернізації професійної освіти їх роль набуває стратегічного значення, оскільки саме ця інституційна ланка забезпечує кадрову стабільність, наступність педагогічної підготовки та безперервність функціонування освітньої інфраструктури держави.

Сучасний етап розвитку професійної освіти характеризується поєднанням внутрішніх трансформаційних процесів і зовнішніх кризових чинників. Воєнний стан, демографічні зміни, міграційні процеси, фінансові обмеження, оптимізація мережі закладів освіти та потреба інтеграції до європейського освітнього простору суттєво впливають на функціонування педагогічних коледжів і зумовлюють потребу перегляду традиційних моделей їх діяльності [2, с. 116].

Ухвалення Закону України «Про професійну освіту» (2025) стало важливим етапом оновлення державної освітньої політики та формування нової нормативної парадигми розвитку педагогічних коледжів. Закон передбачає розширення інституційної автономії закладів освіти, розвиток дуальної форми здобуття освіти, упровадження

мікрокваліфікацій, а також інтеграцію фахової передвищої освіти в систему навчання впродовж життя як складової професійної освіти.

У цьому контексті актуалізується проблема формування нової моделі функціонування педагогічних коледжів як гнучких освітніх інституцій, здатних забезпечувати якісну підготовку педагогічних кадрів у складних соціально-економічних і безпекових умовах, реагувати на регіональні потреби ринку праці та реалізовувати стратегічні завдання модернізації професійної освіти.

Аналіз досліджень. Аналіз досліджень засвідчує, що проблематика розвитку фахової передвищої освіти отримала ґрунтовне висвітлення у працях І. Бондаря [2], М. Криштановича [5], В. Радкевич [7] та ін., у яких акцентовано увагу на модернізації змісту освіти, посиленні практичної складової підготовки та вдосконаленні механізмів управління освітніми інституціями. Питання трансформації освітнього середовища, інтеграції компетентнісного підходу та забезпечення якості підготовки педагогічних кадрів у контексті сучасних реформ розкрито у наукових розвідках С. Бажана [1], Л. Прокопів, В. Стинської [10] та ін., які обґрунтовують потребу системного оновлення освітніх програм, розвитку цифрової інфраструктури та впровадження інноваційних педагогічних технологій.

Проблему професійного розвитку педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти в умовах сучасних проблем розкрито у працях О. Кошіль [4], О. Тітової [9]. Дослідниці акцентують увагу на потребі безперервного професійного розвитку викладачів, формуванні їх цифрової компетентності, готовності до інновацій та адаптації до змін в освітньому середовищі.

Дослідження розвитку професійної освіти в умовах воєнного стану (О. Вінтоняк) підкреслюють важливість переходу до гібридних моделей навчання, забезпечення психологічної підтримки учасників освітнього процесу та адаптації змісту підготовки до кризових соціально-економічних реалій. Разом із тим потребує подальшого осмислення питання інституційної трансформації педагогічних коледжів у новій законодавчій парадигмі.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні стратегічних напрямків трансформації педагогічних коледжів України в умовах модернізації професійної освіти та імплементації положень Закону України «Про професійну освіту» (2025).

Викладення основного матеріалу. Системні зміни в функціонуванні педагогічних коледжів України зумовлені ухваленням Закону України «Про професійну освіту» (2025) [8], який визначає нову модель організації професійної освіти, зокрема її фахової передвищої ланки, у контексті безперервного професійного розвитку та інтеграції до європейського освітнього простору. Відповідно до ст. 1 Закону професійна освіта трактується як складова системи освіти, спрямована на формування професійних компетентностей, розвиток адаптивності до умов ринку праці та забезпечення мобільності фахівців. Для педагогічних коледжів це означає переорієнтацію освітніх програм на компетентнісну модель підготовки, посилення практичної складової навчання й узгодження результатів освіти із професійними стандартами.

Згідно зі ст. 18 Закону [8] заклади професійної та фахової передвищої освіти отримують розширену академічну, організаційну та фінансову автономію, що створює передумови для гнучкого проектування освітніх програм з урахуванням регіональних потреб, упровадження інноваційних технологій та розбудови партнерств із роботодавцями. Водночас Закон інтегрує фахову передвищу освіту в систему навчання впродовж життя (LLL), розширюючи функційну роль педагогічних коледжів: вони мають діяти не лише як заклади первинної підготовки педагогічних кадрів, а й як регіональні центри безперервного професійного розвитку, що забезпечують підвищення кваліфікації, реалізацію короткострокових програм, упровадження мікрокваліфікацій та надання професійного консультування.

Одним із ключових напрямків трансформації є впровадження дуальної форми здобуття освіти (ст. 26 Закону) [8], яка передбачає поєднання навчання в закладі освіти із системною практичною підготовкою на базі роботодавця. У підготовці майбутніх учителів це реалізується через довготривалу педагогічну практику, наставництво з боку досвідчених педагогів і формування професійних компетентностей у реальному освітньому середовищі. Такий формат сприяє розвитку навичок планування освітнього процесу, здійснення формувального оцінювання, управління класом і професійної комунікації. Водночас Закон акцентує на потребі укладення угод про партнерство, чіткого розподілу відповідальності сторін і впровадження прозорих механізмів оцінювання результатів практичної підготовки. Неврегульованість процедур співпраці та відсутність уніфікованих критеріїв оцінювання залишаються суттєвими проблемами реалізації реформи.

В умовах воєнного стану реалізація дуальної моделі ускладнюється безпековими обмеженнями, логістичними бар'єрами та ресурсною нестабільністю партнерських закладів. Перспективним напрямком є використання цифрових платформ для організації віртуальної та симуляційної педагогічної практики, що дозволяє здійснювати онлайн-спостереження, аналіз кейсів і моделювання професійних ситуацій без фізичного переміщення здобувачів освіти. Попри наявні труднощі, досвід окремих педагогічних коледжів засвідчує позитивну динаміку професійної адаптації випускників і скорочення періоду їхнього входження у професію [3, с. 122].

Забезпечення якості професійної освіти відповідно до положень Закону (2025) передбачає функціонування внутрішніх систем забезпечення якості, проходження зовнішньої акредитації та постійний моніторинг відповідності освітніх програм професійним стандартам. Для педагогічних коледжів це означає потребу оновлення освітніх стандартів, переходу до модульно-компетентнісних програм, системного оцінювання результатів навчання та розвитку цифрової інфраструктури освітнього процесу.

Функціонування педагогічних коледжів у сучасних умовах супроводжується низкою системних проблем – конкуренцією з університетами, демографічним скороченням контингенту студентів, обмеженістю державного фінансування та потребою диверсифікації ресурсного забезпечення через залучення грантів, міжнародних проєктів і партнерства з бізнесом. В умовах воєнного стану особливого значення набуває впровадження гібридних моделей навчання, що поєднують дистанційні й очні формати в безпечних локаціях, а також орієнтація освітнього процесу на формування психологічної стійкості, емоційного інтелекту та навичок саморегуляції майбутніх педагогів.

Якість підготовки фахівців безпосередньо залежить від рівня професійного розвитку викладачів, який має безперервний і багаторівневий характер. Професійне зростання охоплює формальну освіту (курси підвищення кваліфікації та сертифікаційні програми), неформальну освіту (участь у семінарах, вебінарах, конференціях) та інформальну освіту (самоосвіта, діяльність у професійних спільнотах, менторські програми). Така модель відповідає концепції навчання впродовж життя та забезпечує адаптацію педагогічних працівників до динамічних змін освітнього середовища [9, с. 265].

Пріоритетними напрямками професійного розвитку є цифрова трансформація освітнього процесу, опанування методик інклюзивного навчання, застосування технологій психологічної підтримки здобувачів освіти та розвиток soft skills – комунікативної культури, емоційного інтелекту, навичок фасилітації та командної взаємодії. Водночас модернізаційні процеси ускладнюються віковими диспропорціями кадрового складу, високим педагогічним навантаженням, обмеженими можливостями академічної мобільності та недостатньою мотивацією до інноваційної діяльності.

Реформування педагогічних коледжів відбувається в умовах ресурсної обмеженості та нестабільності освітнього середовища, що зумовлює потребу в розробленні

адаптованих методичних матеріалів, створенні відкритих цифрових репозиторіїв, удосконаленні онлайн-інструментів оцінювання та координації зусиль професійних асоціацій. Такі заходи сприяють підтримці якості підготовки педагогічних кадрів навіть за умов обмеженої матеріально-технічної бази [6].

Серед системних механізмів удосконалення професійного розвитку викладачів доцільно виокремити впровадження менторських програм, інтеграцію мікрокваліфікацій у систему підвищення кваліфікації, розвиток національних цифрових платформ обміну методичними матеріалами та активну участь у міжнародних освітніх і наукових проєктах [4, с. 800]. Сукупність зазначених заходів формує підґрунтя для сталого оновлення кадрового потенціалу педагогічних коледжів і забезпечення відповідності підготовки сучасним вимогам професійної освіти.

Модернізація змісту освітніх програм передбачає перехід до модульно-компетентнісної моделі та забезпечення індивідуальних освітніх траєкторій. Оновлений зміст підготовки має інтегрувати інклюзивну педагогіку, медіаграмотність, цифрову етику, підприємницькі компетентності та екологічну освіту. Такий підхід сприяє формуванню не лише професійних умінь, а й громадянської відповідальності, критичного мислення та креативності. Перспективним є створення міжколеджних освітніх мереж для спільного використання матеріально-технічної бази та цифрових ресурсів, що дозволить зменшити регіональні диспропорції та поширювати кращі практики [5, с. 62].

Попри розширення автономії Закон водночас посилює вимоги до ефективності діяльності закладів освіти, що створює ризики для малих регіональних педагогічних коледжів, зокрема можливе скорочення державного замовлення, оптимізацію мережі та конкуренцію за фінансові ресурси. Водночас нормативні зміни відкривають нові можливості для розвитку через співпрацю з територіальними громадами, залучення грантових ресурсів, створення освітніх мереж та впровадження цифрових і симуляційних форм практичної підготовки.

Ризики реформування педагогічних коледжів є комплексними та потребують системного моніторингу й стратегічного управління. Серед ключових загроз можна виокремити можливе скорочення державного замовлення на підготовку педагогічних кадрів унаслідок перерозподілу бюджетних ресурсів, втрату викладацького складу через еміграційні процеси, мобілізацію або професійне вигорання, а також нерівномірний розподіл фінансових і матеріальних ресурсів між великими міськими центрами та периферійними регіонами. Додатковими проблемами є ризик укрупнення або ліквідації малих закладів через економічну неефективність і небезпека надмірної уніфікації освітніх програм, що може призвести до втрати профільної спеціалізації, зокрема у сфері підготовки вчителів початкових класів, вихователів закладів дошкільної освіти чи фахівців з інклюзивної освіти. Зазначені ризики актуалізують потребу диференційованого підходу до реформування з урахуванням розміру закладу, його географічного розташування, кадрового потенціалу та історично сформованої освітньої місії, а також зі збереженням регіональної доступності освіти для молоді з віддалених територій [7, с. 1].

Сучасні тенденції розвитку фахової передвищої освіти підкреслюють потребу в розширенні міжсекторальної співпраці педагогічних коледжів з аграрним, промисловим і соціальним секторами, особливо в сільських і депресивних регіонах. Така взаємодія відкриває можливості для формування подвійної або розширеної професійної компетентності, коли педагогічна діяльність може поєднуватися з елементами соціальної роботи чи освітніх компонентів аграрного спрямування. Водночас проблемними залишаються недостатня інтеграція цієї ланки освіти до системи безперервного професійного розвитку, обмежені можливості випускників щодо оперативного підвищення кваліфікації, слабка профорієнтаційна робота серед школярів та низький суспільний престиж фахової передвищої освіти, зумовлений стереотипами про низький

рівень оплати праці й значне професійне навантаження. Додатковою проблемою є відсутність системних маркетингових стратегій позиціонування педагогічних коледжів в умовах конкуренції з університетською та альтернативною освітою [8, с. 44].

Отже, реформування педагогічних коледжів має супроводжуватися не лише нормативними змінами, а й цілісною політикою підтримки їхньої конкурентоспроможності, кадрової стабільності та регіональної соціальної функції.

Висновки. Отже, педагогічні коледжі України перебувають у фазі глибокої інституційної трансформації, зумовленої суспільними змінами та оновленням нормативно-правової бази. Закон України «Про професійну освіту» (2025) визначає нову парадигму їх розвитку, що поєднує компетентнісну підготовку, практичну орієнтацію, дуальну модель, принципи навчання впродовж життя, автономію та відповідальність за якість. Реалізація цих засад потребує модернізації змісту освіти, цифрової трансформації та ефективного управління ризиками з метою забезпечення регіональної доступності й сталого розвитку педагогічної освіти. Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричним аналізом впливу дуальної та гібридної форм навчання на професійну адаптацію випускників, оцінюванням ефективності міжколеджних освітніх мереж, вивченням потенціалу штучного інтелекту в методичному супроводі педагогічної освіти, а також розробленням стратегій підвищення престижу фахової передвищої педагогічної освіти й прогнозуванням розвитку мережі коледжів в умовах демографічних змін.

Список використаних джерел:

1. Бажан С. Основні ризики для закладів фахової передвищої освіти в контексті реформування системи професійної освіти України. *Вісник післядипломної освіти*. 2025. № 33 (62). С. 44–75. DOI: [https://doi.org/10.58442/3041-1831-2025-33\(62\)](https://doi.org/10.58442/3041-1831-2025-33(62)) URL: <https://ojs.uem.edu.ua/index.php/vpop/article/download/845/1850>
2. Бойко І., Глемботька О. Проблеми та перспективи впровадження в освітніх закладах регіонів бойових дій дуальної форми фахової передвищої освіти. *Український Педагогічний журнал*. 2025. № 1. С. 116–123. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-1-116-123> URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/823>
3. Вінтоняк О. Розвиток фахової передвищої освіти за умов воєнного стану. *Молодь і ринок*. 2024. № 5 (225). С. 122–128. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.305740> URL: <https://mir.dspu.edu.ua/article/view/305740>
4. Кошіль О. П. Професійний розвиток викладачів закладів фахової передвищої освіти: основні вектори та виклики. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 3.21. С. 800–813. DOI: [10.52058/2786-6165-2024-3\(21\)-800-813](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-3(21)-800-813) URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/10398>
5. Криштанович М. Ф., Паламар А. Модернізація фахової передвищої освіти: виклики, проблеми та перспективи. *Освітні обрії*. 2025. № 2 (61). С. 62–66. DOI: [10.15330/obrii.61.2.62-66](https://doi.org/10.15330/obrii.61.2.62-66) URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/obrii/article/view/10203>
6. Освіта для відновлення країни: як МОН оновлює професійну та фахову передвищу освіту. Міністерство освіти і науки України. 2025. URL: <https://mon.gov.ua/news/osvita-dlia-vidnovlennia-krainy-ia-mon-onovliuie-profesiinu-ta-fakhovu-peredvyshchu-osvitu>
7. Радкевич В. О. Науково-методичне забезпечення професійної і фахової передвищої освіти в умовах воєнного стану. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2024. № 6 (1). С. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6110> URL: <http://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/439>
8. Про професійну освіту: Закон України № 4574-IX від 21.08.2025 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text>
9. Тітова О. Особливості професійного розвитку педагогічних працівників фахових коледжів в умовах сучасних викликів. Інноваційна професійна освіта. *Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства*: монографія, 6 (19). стор. 255–265. ISSN 2786-619X URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743527/1/%D0%A2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0_Monografia_2024_IPO.pdf

10. Stynska, V., Prokopiv, L., Bosa, V., Tymchenko, A., Bielikova, V., & Bezliudnyi, O. Formation of professional competence in the training of specialists in Ukrainian. *Revista Conrado*. 2024. V. 20 (100). Pp. 322–334. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001318661100028>

References:

1. Bazhan, S. (2025). Osnovni ryzyky dlia zakladiv fakhovoi peredvyshchoi osvity v konteksti reformuvannia systemy profesiinoi osvity Ukrainy [Key risks for professional pre-higher education institutions in the context of reforming the professional education system of Ukraine]. *Visnyk pisliadyplomnoi osvity*, 33(62), 44–75 DOI: [https://doi.org/10.58442/3041-1831-2025-33\(62\)](https://doi.org/10.58442/3041-1831-2025-33(62)) Retrieved from <https://ojs.uem.edu.ua/index.php/vpop/article/download/845/1850> [in Ukrainian].
2. Boiko, I., & Hlembottska, O. (2025). Problemy ta perspektyvy vprovadzhennia v osvitnikh zakladakh rehioniv boiovykh dii dualnoi formy fakhovoi peredvyshchoi osvity [Problems and prospects of implementing dual form of professional pre-higher education in educational institutions of regions affected by hostilities]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, (1), 116–123. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-1-116-123> Retrieved from <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/823> [in Ukrainian].
3. Vintoniak, O. (2024). Rozvytok fakhovoi peredvyshchoi osvity za umov voiennoho stanu [Development of professional pre-higher education under martial law]. *Molod i rynek*, 5(225), 122–128. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.305740> Retrieved from <https://mir.dspu.edu.ua/article/view/305740> [in Ukrainian].
4. Koshil, O. P. (2024). Profesiinyi rozvytok vykladachiv zakladiv fakhovoi peredvyshchoi osvity: osnovni vektory ta vyklyky [Professional development of teachers of professional pre-higher education institutions: Main vectors and challenges]. *Visnyk nauky ta osvity*, 3(21), 800–813. DOI: [10.52058/2786-6165-2024-3\(21\)-800-813](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-3(21)-800-813) Retrieved from <https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/10398> [in Ukrainian].
5. Kryshchanovych, M. F., & Palamar, A. (2024). Modernizatsiia fakhovoi peredvyshchoi osvity: vyklyky, problemy ta perspektyvy [Modernization of professional pre-higher education: Challenges, problems and prospects]. *Osvitni obrii*, 61(2), 62–66. DOI: [10.15330/obrii.61.2.62-66](https://doi.org/10.15330/obrii.61.2.62-66) Retrieved from <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/obrii/article/view/10203> [in Ukrainian].
6. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2025). Osvita dlia vidnovlennia krainy: yak MON onovliuie profesiinu ta fakhovu peredvyshchu osvitu [Education for the Restoration of the Country: How the Ministry of Education and Science is Updating Vocational and Specialized Pre-Higher Education]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/news/osvita-dlia-vidnovlennia-krainy-iak-mon-onovliuie-profesiinu-ta-fakhovu-pередvyshchu-osvitu> [in Ukrainian].
7. Radkevych, V. O. (2024). Naukovo-metodychne zabezpechennia profesiinoi i fakhovoi peredvyshchoi osvity v umovakh voiennoho stanu [Scientific and methodological support of professional and pre-higher education under martial law]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*, 6(1), 1–14. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6110> Retrieved from <http://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/439> [in Ukrainian].
8. On Professional Education: Law of Ukraine No. 4574-IX of August 21, 2025. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text> [in Ukrainian].
9. Titova, O. (2024). Osoblyvosti profesiinoho rozvytku pedahohichnykh pratsivnykiv fakhovykh koledzhiv v umovakh suchasnykh vyklykiv [Features of professional development of teachers of professional colleges under modern challenges]. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743527/> [in Ukrainian].
10. Stynska, V., Prokopiv, L., Bosa, V., Tymchenko, A., Bielikova, V., & Bezliudnyi, O. (2024). Formation of professional competence in the training of specialists in Ukrainian higher education institutions. *Revista Conrado*, 20 (100), 322–334 [in English].

Samborskyi S. I.,

orcid.org/0009-0004-5854-1923

TRANSFORMATION OF UKRAINIAN PEDAGOGICAL COLLEGES IN THE CONTEXT OF PROFESSIONAL EDUCATION MODERNIZATION

The article provides a theoretical and analytical examination of the transformation of Ukrainian pedagogical colleges in the context of the modernization of professional education. The relevance of the

study is determined by structural changes in the professional education system, the adoption of the Law of Ukraine «On Professional Education» (2025), the integration of professional pre-higher education into the lifelong learning model, and the need to ensure the quality of teacher training under crisis-related socioeconomic conditions.

Based on the analysis of regulatory documents and contemporary scholarly approaches, the key directions of the institutional transformation of pedagogical colleges are identified. These include the reorientation of educational programs toward a competence-based model, the development of dual education, the introduction of micro-qualifications, the digital modernization of the educational environment, and the strengthening of internal quality assurance systems. The study also outlines the impact of martial law, demographic shifts, and resource constraints on institutional functioning and examines the risks associated with network optimization, the loss of academic staff, and the excessive unification of training content.

The article substantiates the need to develop partnership-based cooperation with employers and territorial communities, enhance the professional development of teaching staff, and foster digital competence as a factor of institutional competitiveness. It concludes that the effective transformation of pedagogical colleges requires the systematic modernization of educational content, strategic risk management, and the preservation of regional accessibility to teacher training. Prospects for further research include the empirical evaluation of the effectiveness of dual and hybrid learning models, as well as forecasting the development of the pedagogical college network in the context of demographic change.

Key words: pedagogical colleges, professional education, professional pre-higher education, modernization of education, institutional transformation, dual education, lifelong professional development, competence-based model, quality assurance, digital transformation.

Дата надходження статті: 10.11.2025 р.

Прийнято до публікації: 05.12.2025 р.

Опубліковано: 16.01.2026 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Клепар М. В.

УДК 378.147:004.8

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi61.710>

Соловей Г. С.*

orcid.org/0009-0007-5614-6403

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ АНАЛІЗУ ЗВІТІВ ПРО МОРСЬКІ АВАРІЇ В МЕЖАХ ВИКЛАДАННЯ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ КУРСАНТІВ-МЕХАНІКІВ

У статті обґрунтовано педагогічну доцільність використання технологій штучного інтелекту (ШІ) для роботи з автентичними звітами про морські аварії в курсі «Морська англійська мова» для курсантів-механіків. Звіти розглянуто як джерело фахової лексики, типових комунікативних помилок і причинно-наслідкових зв'язків, важливих для формування культури безпеки. Проаналізовано дидактичні обмеження таких документів (обсяг, високий рівень читабельності, наявність юридичного дискурсу) та показано, як інструменти оброблення природної мови (NLP) і великі мовні моделі (LLM) можуть підтримати їх адаптацію без втрати технічної точності. Запропоновано поетапну модель інтеграції штучного інтелекту: 1) відбір релевантних фрагментів звіту; 2) семантичне тегування термінології та маркерів причинності; 3) промпт-проектування для генерації резюме, глосаріїв і навчальних завдань рівня B1–B2; 4) верифікація результатів через зіставлення з першоджерелом і експертне рецензування. Показано можливості створення завдань, орієнтованих на професійну

*© Соловей Г. С.